

روزشمار جنگ

شنبه

۲۷ مرداد ۱۳۶۳

۲۰ ذیقعده ۱۴۰۴

۱۸ اوت ۱۹۸۴

۴۶۹

پس از سخنان تهدیدآمیز روز گذشته رئیس مجلس شورای اسلامی مبنی بر اینکه در صورت بروز اختلال در حرکت کشتی‌های ایرانی در دریای سرخ و کانال سوئز، ایران در تنگه هرمز اقدام به مقابله به مثل خواهد کرد، امروز یک نفتکش پانامایی در خلیج فارس هدف موشک یک جنگنده ناشناس قرار گرفت.

نفتکش پانامایی اندیور که از کویت به مقصد رتردام در حرکت بود، بر اثر اصابت موشک یک جنگنده ناشناس به مخزن اصلی آن آتش گرفت. در این حمله تلفات جانی به بار نیامد و خدمه موفق به مهار حریق شدند.^۱ رادیو بی‌بی‌سی نیز ضمن اعلام این خبر در مورد مشخصات این نفتکش گفت: «کشتی مورد حمله امروز، نفتکش اندیور به ظرفیت ۹۶ هزار تن بود که به گفته مقامات کشتیرانی در خلیج فارس، متعلق به شرکت بل ام برادرز است که دفتر مرکزی آن در لندن واقع است.»^۲

در حالی که ایران هنوز در مورد این رخداد اعلام موضع نکرده است، برخی منابع خبری ضمن بازتاب خبر این حمله، آن را به ایران نسبت دادند. رادیو بی‌بی‌سی در گزارشی ضمن تأکید بر نگرانی مجامع کشتیرانی از احتمال وقوع حملات مشابه، به حمله اخیر به یک نفتکش اشاره کرد و گفت: «دوایر محلی کشتیرانی معتقدند این دو حمله به وسیله ایران صورت گرفته است.» این رادیو به نقل از یک منبع خبری در عربستان سعودی افزود: «محل حمله به کشتی‌ها که در نزدیکی بحرین است تردیدی باقی نمی‌گذارد که این حملات کار ایران است.»^۳ به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، مطبوعات کویت نیز این حمله را به ایران نسبت داده‌اند.^۴

این در حالی است که منابع رسمی و مقامات ایرانی هیچ اظهارنظری در رد یا تأیید این خبر نکرده‌اند. حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی در یادداشت‌های روزانه خود در این باره نوشته است: «امروز یک کشتی پانامایی به تیر غیب گرفتار آمده است.»^۵

۴۷۰

امروز ضمن ادامه درگیری‌های پراکنده بین نیروهای خودی و عناصر مسلح غیرقانونی در مناطق کردنشین غرب کشور، عناصر ضدانقلاب در ارومیه به یک شرکت مرغداری، محل اعزام نیروهای سپاه و یک پایگاه بسیج حمله کردند.

به گزارش واحد اطلاعات سپاه ارومیه در ساعت ۲۳:۲۰، ۱۰ تن از عناصر ضدانقلاب از محور حیدرآباد وارد ارومیه شده و ۵ گلوله آر.پی.جی. ۷ به یک شرکت مرغداری شلیک کردند. مهاجمان همچنین با سلاح‌های سبک ساختمان محل اعزام نیروی سپاه را هدف حمله قرار دادند. این حمله تلفات جانی نداشت.^۶ گفتنی است بلافاصله پس از شروع حمله یک گروه از افراد جندالله ارومیه به همراه چند تن از نیروهای واحد اطلاعات به تعقیب مهاجمان پرداختند.^۷

در حادثه دیگری در همین شهر، گروهی از عناصر مسلح غیرقانونی با سلاح‌های سبک و نیمه سبک به پایگاه بسیج واقع در بلوار شهید بهشتی ارومیه حمله کردند. بر اثر این حمله یکی از خانه‌های سازمانی اداره خاک‌شناسی طعمه حریق شد.^۸

در روستای حجیج (از توابع پاوه) نیز نیروهای خودی با گروهی از عناصر حزب دمکرات درگیر شدند. در این درگیری که ساعت ۲۲ اتفاق افتاد، یکی از نیروهای بسیجی شهید و یک تن دیگر زخمی شد.^۹

در مناطق و شهرهای مریوان، دیواندره و قروه هم درگیری‌های پراکنده‌ای بین نیروهای خودی و گروه‌های مسلح ضدانقلاب به وقوع پیوست که تلفات و خسارات جانی و مالی نداشت.^{۱۰}

۴۷۱

قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع) که یکی از مهم‌ترین اهداف و فعالیت‌های آن مبارزه با عناصر گروه‌های مسلح ضدانقلاب در غرب کشور است امروز با انتشار اطلاعیه‌ای با این گروه‌ها اتمام حجت کرد و از آنان خواست قبل از آغاز عملیات بزرگ و سراسری پاک‌سازی در آینده‌ای نزدیک، خود را تسلیم کنند. متن این اطلاعیه که در جراید امروز انتشار یافته به این شرح است:

«درحالی‌که اکثر مناطق کردستان اسلامی ایران از لوٹ وجود اشرار ضدانقلاب و وطن فروش پاک شده و دشمنان خدا و قرآن به اعماق کوه‌ها و خاک عراق گریخته‌اند و درحالی‌که به‌زودی با عملیات بزرگ سراسری پاک‌سازی آینده، تمامی کردستان عزیز از شر وابستگان به عراق و مزدوران اجانب یعنی گروهک‌های خائن آزاد می‌گردد و برای آنها جز هلاکت و یا فرار به دامن صدام جنایتکار، این عامل قتل عام مسلمانان گرد و غیره، راهی نخواهد ماند، به فریب خوردگان گروهک‌ها اعلام می‌کنیم که به هوش آیند و ببینند آیا وابستگی به عراق که در تمامی ابعاد مورد حمایت آشکار شرق و غرب و مرتجعین منطقه است و برای منافع ابرقدرت‌ها از قتل عام برادران و خواهران کرد در فاجعه بمباران

بانه، مهاباد، مریوان، سردشت، پیرانشهر و غیره دریغ ندارد، برای یک انسان کرد شرافتمند ننگ نیست؟ آیا فرار به دامن صدام جنایتکار وطن‌فروشی نیست؟ آیا همکاری با حزب منحل و خائن دمکرات سوسیالیست، کومه‌له جنایتکار کمونیست، خیانت به اسلام و فرهنگ اسلامی مردم کرد و وابستگی فکری به شرق و غرب نیست؟ آیا هنوز درنیافتید که سران خائن و جنایتکار گروهک‌ها با فرار به دامن حزب بعث ضدبشری عراق و با دورنگه‌داشتن از مهلکه و با آواره‌کردن و به کشتن دادن فریب‌خوردگان بیچاره جز حاکمیت خود هیچ هدف دیگری را دنبال نمی‌کنند.

اکنون به همه فریب‌خوردگان گروهک‌ها در هر مسئولیت و رده تشکیلاتی که باشند اعلام می‌گردد که فرصت را غنیمت شمرده و قبل از آنکه در عملیات بزرگ و سراسری آینده به‌دست رزمندگان توانمند اسلام زندگی‌شان در راه باطل و کفر به نیستی کشیده شود، با مراجعه به نزدیک‌ترین پایگاه‌های نیروهای اسلام خود را تسلیم کرده و بدانند که در صورت معرفی خود با رفتاری پرمهر مواجه شده و مورد عفو و رحمت قرار خواهند گرفت. درغیراین صورت، اگر قبل از بسته‌شدن در عفو و رحمت خود را تسلیم و معرفی نکنند، دیگر هیچ عذر و بخششی در کار نخواهد بود و این خود هستند که هلاکت و مرگ ذلیلانه خود را بر خود تحمیل می‌کنند.^{۱۱}

۴۷۲

در ده روز گذشته، ۱۲۱ نفر از اتباع عراق با عبور از مرزها از جمهوری اسلامی ایران تقاضای پناهندگی کرده‌اند.

روزنامه جمهوری اسلامی امروز با درج این خبر نوشت: «پناهندگی» این عده که از اهالی شهرهای مختلف عراق هستند در ادامه فرار روزافزون مسلمانان این کشور از اوضاع نابسامان اجتماعی و اقتصادی حاکم بر عراق صورت گرفته است. «براساس گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، در میان پناهندگان یک پزشک و تعدادی زن و کودک از اهالی شهرهای کرکوک و دهوک حضور دارند.^{۱۲} علاوه‌براین، امام‌جمعه منطقه سورن عراق و سرپرست اداره اوقاف شهر سلیمانیه نیز از طریق یکی از مرزهای غربی وارد خاک جمهوری اسلامی ایران شده و تقاضای پناهندگی کرده است.^{۱۳}

۴۷۳

بارزانی‌ها (قیاده موقت) و طالبانی‌ها (اتحادیه میهنی کردستان عراق) دو گروه کرد معارض عراقی هستند که پس از پیروزی انقلاب در ایران و متعاقب آن آغاز جنگ عراق و ایران به‌واسطه مبارزه با دشمن مشترک، با ایران همکاری داشته‌اند؛ دراین‌میان، بارزانی‌ها صداقت و همراهی بیشتری با جمهوری اسلامی ایران دارند. گزارش ذیل بخشی از مطالب مطرح‌شده در دیدار مسعود بارزانی رهبر بارزانی‌ها با یکی از مقامات سفارت ایران در سوریه است که گویای برخی از زوایای همکاری این گروه با ایران است.

در این دیدار که علاوه بر مسعود بارزانی، آزاد برواری نماینده وی در سوریه نیز حضور داشت، ابتدا رهبر بارزانی‌ها ضمن تشکر از جمهوری اسلامی ایران و سفارت ایران در دمشق به دلیل همکاری با این گروه گفت: «من بدون مبالغه می‌گویم که با برادران در ایران همکاری نزدیک داریم و به این همکاری افتخار می‌کنم برای اینکه آنها با نیت پاک هم‌دوش ما مبارزه می‌کنند و جمهوری اسلامی برای ما پناهگاهی است و یک فضل خدادادی است.»

مسعود بارزانی
رهبر حزب دمکرات کردستان عراق (بارزانی‌ها)

وی همچنین با اشاره به برخی رفتارهای جلال طالبانی، این گروه را خائن و منافق توصیف کرد و افزود: «من واقعاً احساس سرفرازی می‌کنم که با جمهوری اسلامی ایران در یک خندق فعالیت می‌کنم و به این همکاری افتخار می‌کنم، طالبانی در زمان طاغوت به ایران آمد و با شاه ملاقات کرد و به او گفت که می‌خواهم انشعابی ایجاد کنم و شاه هم به او امر کرد ولی بعداً رفت و با عبدالرحمن نخست‌وزیر عراق دیدار و با او همکاری کرد. طالبانی فرد منافقی است. اخیراً هم نزد صدام رفته و ۶ میلیون دلار و ۴ هزار تفنگ و تعدادی ماشین گرفته و کاری که در منطقه می‌کند ۳ لشکر عراق قادر نیستند بکنند؛ مثلاً در عملیات والفجر ۲ تقریباً بیش از ۲۰ مرتبه به منطقه‌ای که ما در آن بودیم حمله کردند و توپخانه عراق هم آنها را حمایت می‌کرده [است].»

هاشمی از اعضای سفارت ایران در دمشق نیز ضمن تأیید رفتار دوگانه جلال طالبانی خاطرنشان کرد: «طالبانی یک روش بسیار منافقانه‌ای در پیش گرفته و اخیراً به بازی سیاسی بسیار منافقانه‌ای ادامه می‌دهد، به این مفهوم که او هیئت‌ی را به سوریه و ایران فرستاد تا درباره روابطش با ما گفت‌وگو کند و کسی که واسطه بود آمد و حقیقت را گفت و الحمدلله او افشا شد و اخیراً نماینده‌ای به شمال عراق فرستاده و مذاکراتی در آنجا به عمل آورده و با صدام به توافق کامل رسیده است و شما در جریان این کار باشید.»

مسعود بارزانی در ادامه این گفت‌وگو به برخی فعالیت‌های خود از قبیل مذاکره با مقام‌های سوری، دعوت از وی برای سفر به لیبی و... اشاره و تأکید کرد که این اقدامات در صورتی انجام و ادامه خواهد یافت که جمهوری اسلامی ایران آن را تأیید کند. وی همچنین در مورد تغییر رژیم عراق گفت: «من در ایران هم گفته‌ام که اگر مسئله حق باشد جمهوری اسلامی ایران بیشتر از همه حق دارد، چون تمام کارها بر دوش اوست و اگر بنا باشد که جبهه‌ای هم در اینجا [سوریه] تشکیل شود، ما حاضر نیستیم که در آن شرکت کنیم مگر اینکه جمهوری اسلامی ایران با آن موافق باشد و شما خواهید دید که ما در عمل و گفتارمان یکی هستیم و اگر آنها می‌خواهند که

علیه صدام بجنگند الآن بیش از هزار کیلومتر از خاک عراق آزاد شده، اگر آنها راست می‌گویند بیایند و آنجا بجنگند و من فکر نمی‌کنم که ایران هم با این کار مخالف باشد. خصوصاً اکنون که امام و مسئولین می‌گویند که ما می‌خواهیم که عراق از دست این ظالم (صدام) راحت شود و خود مردم سرنوشت خود را تعیین کنند و ما به سوری‌ها گفتیم که شما هم باید در این هدف با ایران مشترک باشید و آنها از سفر آقای رفیق‌دوست راضی بودند.»

مسعود بارزانی همچنین درباره حزب بعث طرفدار سوریه و دیگر گروه‌های معارض عراقی که در سوریه مستقر هستند نیز اظهار کرد: «آنها از ما خواسته بودند که بیانیه‌ای منتشر کنیم و در آن روی سه مسئله تأکید کنیم: ۱. ایران را به‌خاطر حمله به خاک عراق محکوم کنیم. ۲. ما قول بدهیم که زیر نفوذ ایران نباشیم. ۳. با گروه قاسملو نجنگیم. در جواب به آنها گفتیم که ما با جمهوری اسلامی ایران هستیم و ایران به ما نگفت که با ما همکاری کنید، بلکه این ما بودیم که رفتیم نزد آنها و درخواست همکاری کردیم و ما نیروهای ایران را نجات‌دهنده خود می‌دانیم. سپس آنها مسئله جانشینی صدام را مطرح کردند ما گفتیم که او را خوب می‌شناسیم و او هزار مرتبه بهتر از جبار کبیری (رئیس حزب بعث طرفدار سوریه) است زیرا کبیری می‌خواهد فقط صدام برود و رژیم عراق همچنان باشد و او رهبر آن باشد، در صورتی که ما می‌خواهیم رژیم عراق از ریشه نابود شود. همچنین ما به آنها گفتیم که شما می‌خواهید که ایران را محکوم کنیم بروید نزد رئیس‌جمهورتان (حافظ اسد) و بگویید ایران را محکوم کند چرا خدام در فرودگاه تهران می‌گوید که ما با ایران هستیم. ...»

رهبر بارزانی‌ها همچنین با اشاره به عبدالرحمن قاسملو و فعالیت‌های حزب دمکرات کردستان ایران گفت: «قاسملو جنگ را به پا کرد و صدام را به ایران کشاند و یا به تعبیر دیگر او بنا به تحریک صدام دست به این کار زد. ما به او گفتیم که جنگ را به پا نکنید و بروید نزد امام و مسائل را حل کنید، ولی وی زیر بار نرفت و برای من کمین گذاشته بود که ماشینم را منفجر کند. سپس آنها در روستاها و مراکز دیگر دست به خیانت زدند. مثلاً افراد قاسملو یک گروه ۵۰ نفری از سربازان را که در کردستان جابه‌جا می‌شدند و هیچ قصد جنگی نداشتند را قتل‌عام می‌کنند و حتی مجروحان را می‌کشند و ما الآن ۴ سال است که در منطقه هستیم و حتی یک بار ندیدیم که ایران شهرها و روستاهای عراق را بمباران کند و سربازان ایران کاملاً گوش به فرمان امام هستند. حتی بارها به آنها گفتیم که برای یک بار هم که شده شما دهات و شهرهای عراق را بزنید، ولی آنها قبول نمی‌کنند.»^{۱۴}

۴۷۴

دیدار مدیرکل سیاسی وزارت امور خارجه با قائم‌مقام وزیر امور خارجه کلمبیا، سفر معاون فرهنگی و کنسولی این وزارتخانه به رومانی، دیدار سفیر چین با وزیر امور خارجه ایران، ملاقات کاردار سفارت ساحل عاج با قائم‌مقام وزارت امور خارجه و دیدار کاردار سفارت ایران در بنگلادش با رئیس صلیب‌سرخ این کشور از جمله رویدادهای امروز در حوزه دیپلماسی ایران است.

سیدمحمد صدر مدیرکل سیاسی اروپا و امریکای وزارت امور خارجه ایران که در کلمبیا به سر می برد، امروز با لوئیس کارلوس ویلگاس قائم مقام وزیر امور خارجه این کشور، دیدار و گفت و گو کرد. صدر در این دیدار ضمن تحویل پیام علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه ایران به ویلگاس، تصمیم جمهوری اسلامی ایران را مبنی بر افتتاح سفارت در بوگوتا به اطلاع وی رساند. قائم مقام وزیر امور خارجه کلمبیا نیز ضمن اظهار خشنودی از این ملاقات ابراز امیدواری کرد هرچه زودتر سفارت کلمبیا در تهران بازگشایی شود.^{۱۵}

جواد منصوری معاون فرهنگی و کنسولی وزارت امور خارجه ایران، در رأس هیئتی برای شرکت در مراسم چهلمین سالگرد استقلال رومانی عازم بخارست شد. وی در این سفر حامل پیام آیت الله خامنه ای رئیس جمهور ایران، برای نیکولای چائوشسکو رئیس جمهور رومانی، است.^{۱۶} علاوه بر این، سفیر چین در تهران نیز با علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه ایران، دیدار و گفت و گو کرد. در این دیدار ضمن مذاکره درباره توسعه روابط دو کشور، پیام وزیر امور خارجه چین به وزیر امور خارجه ایران تحویل داده شد.^{۱۷} «در پیام وزیر امور خارجه جمهوری خلق چین به خواسته رهبران آن کشور بر توسعه روابط با جمهوری اسلامی ایران اشاره شده و آمده است که چین به رابطه خود با جمهوری اسلامی ایران به عنوان یک عامل مهم در همبستگی جهان سوم نگاه می کند.»^{۱۸}

امروز همچنین، آمون کاردار سفارت ساحل عاج در تهران با بشارتی قائم مقام وزارت امور خارجه ایران ملاقات کرد. بشارتی در این دیدار با تشریح اصول سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، درمورد ماهیت صلح خواهانه سیاست های ایران گفت: «ما با جنگ افروزی و تشنج در منطقه و حمله به کشتی های تجاری و نفتکش و استفاده از سلاح های شیمیایی مخالف هستیم. ... ما هیچ طمعی به خاک عراق نداشته و بعد از سقوط صدام، کشور عراق را مردم مسلمان آن کشور اداره خواهند کرد.»^{۱۹} کاردار سفارت ساحل عاج نیز در این دیدار اظهار کرد: «من و دولت من شرایط شما را در رابطه با جنگ درک می کنیم. من قبل از آمدن به کشور شما اطلاعاتم درمورد ایران، از رسانه های غربی بود که وقتی به اینجا آمدم توانستم واقعیت را آن طوری که وجود دارد حس کنم.»^{۲۰}

حسین شاهمیرانی کاردار موقت سفارت ایران در بنگلادش نیز در دیدار با جبار رئیس صلیب سرخ بنگلادش، ضمن تحویل مبلغ ۲ میلیون ریال کمک هلال احمر جمهوری اسلامی ایران برای مردم سیل زده بنگلادش، در زمینه نوع کمک های ایران برای سیل زدگان این کشور با وی گفت و گو کرد. رئیس صلیب سرخ بنگلادش نیز ضمن قدردانی از کمک های ایران فهرستی از اقلام ضروری مورد نیاز مردم سیل زده این کشور را اعلام کرد.^{۲۱}

تلاش‌ها و اظهارنظرها درمورد پایان‌دادن به جنگ عراق و ایران همچنان ادامه دارد.

خبرگزاری آلمان از کویت اعلام کرد رامش بندری معاون وزیر امور خارجه هند، امروز پیامی از ایندیرا گاندی نخست‌وزیر این کشور در زمینه تلاش برای پایان‌دادن به جنگ ایران و عراق را به شیخ جابر الاحمد الصباح امیر کویت، تحویل داد. این خبرگزاری با اشاره به اینکه گزارش‌ها حاکی از تلاش‌های تازه نخست‌وزیر هند برای میانجیگری بین ایران و عراق است، یادآور شده است: معاون وزیر امور خارجه هند قبل از ورود به کویت پیام دیگری را از طرف گاندی تسلیم صدام حسین کرده بود. همچنین معاون وزیر امور خارجه هند ماه گذشته در تهران مذاکراتی را درباره پایان‌دادن به جنگ با مقامات ایران انجام داده بود.^{۲۲}

هم‌زمان با رامش بندری، صاحب‌زاده یعقوب‌خان وزیر امور خارجه پاکستان نیز که سرگرم بازدید از کویت است، ضمن دیدار با امیر کویت به بررسی طرح‌های سازمان کنفرانس اسلامی برای خاتمه‌دادن به جنگ ایران و عراق پرداخت.^{۲۳}

شیخ صباح الاحمد الصباح وزیر امور خارجه کویت نیز در مصاحبه‌ای با مجله *النهار* (چاپ کویت) با تأکید بر اینکه تلاش کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس برای خاتمه جنگ عراق و ایران همچنان ادامه دارد، گفت: «موفقیت این کوشش‌ها و نیز تلاش‌های کمیته حسن‌نیت سازمان کنفرانس اسلامی جهت خاتمه این جنگ بستگی به توافق و حسن‌نیت ایران با در نظر گرفتن کلیه منافع ملت ایران خواهد داشت.» وی همچنین ضمن رد دخالت قدرت‌های بزرگ در منطقه، وقوع چنین مداخلاتی را موجب گسترش دامنه جنگ دانست و افزود: «ما در صورتی به مداخله دیگر کشورها راضی هستیم که ایران و عراق دو کشور متخاصم نیز جهت خاتمه جنگ خود به چنین اقدامی راضی باشند و آن هم به شرط آنکه تنها به منظور خاتمه جنگ صورت گیرد و نه مسئله دیگری.»^{۲۴}

امارات متحده عربی و تونس نیز با انتشار بیانیه‌ای مشترک ضمن ابراز نگرانی از تداوم جنگ بین ایران و عراق، این جنگ را تهدیدی جدی برای امنیت و ثبات منطقه خلیج فارس اعلام کردند. دو کشور در این بیانیه که در پایان دیدار سه روزه شیخ زاید بن سلطان آل نهیان رئیس امارات متحده عربی، از تونس انتشار یافت ضمن حمایت از تلاش‌های سازمان‌های بین‌المللی برای پایان‌دادن به جنگ «از ایران و عراق خواستند تا به جنگی که منابع و نیروی هر دو کشور مسلمان را تحلیل می‌برد خاتمه داده و اختلافات خود را از راه‌های مسالمت‌آمیز حل و فصل نمایند.» در این بیانیه همچنین از پاسخ مثبت عراق به تمامی تلاش‌های صلح اظهار رضایت شده است.^{۲۵}

امروز همچنین، رادیو بغداد از طرح پیشنهادی یازده کشور عربی به سازمان ملل متحد برای

پایان دادن به جنگ عراق و ایران خبر داد. به گزارش این رادیو، طرح مذکور که به چهارمین نشست عمومی سازمان ملل متحد برای رشد صنعتی در وین تقدیم شده است «به قطعنامه مجمع عمومی سازمان ملل متحد در سال ۱۹۸۲ دائر بر اثرات ناشی از ادامه نزاع مسلحانه میان عراق و ایران و تلفات بشری آن اشاره کرده است. همچنین طرح پیشنهادی مزبور [بر] اثرات وخیم این جنگ در موارد ملی و بشری هر دو کشور که ممکن است در زمینه‌های تحقق پیشرفت سریع صنعتی در منطقه به کار برده شود، تأکید نموده است.»^{۲۶}

۴۷۶

سخنان رئیس مجلس شورای اسلامی در خطبه‌های نماز جمعه دیروز تهران به‌ویژه اظهارات تهدیدآمیز وی درخصوص اقدام متقابل ایران در تنگه هرمز در صورت بروز اختلال در حرکت کشتی‌های این کشور در دریای سرخ و کانال سوئز، در رسانه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی بازتاب داشت.

اغلب روزنامه‌های کویت سخنان دیروز حجت‌الاسلام والمسلمین اکبر هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی، در خطبه‌های نماز جمعه تهران را انعکاس دادند. در این میان، روزنامه *الانبا* ضمن اختصاص تیتراژ اول خود به تحولات دریای سرخ و کانال سوئز در صفحه نخست، نوشت: «ایران تهدید به توقیف کشتی‌ها در تنگه هرمز در پاسخ به تفتیش کشتی‌هایش در کانال سوئز کرد.» روزنامه *الوطن* دیگر روزنامه پرتیراژ کویتی نیز اعلام کرد: «تهران تهدید کرد تدابیری [را] علیه مصر در تنگه هرمز اتخاذ خواهد کرد.»^{۲۷}

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، مطبوعات امروز امارات متحده عربی نیز ضمن چاپ بخش‌های مهمی از سخنان دیروز رئیس مجلس شورای اسلامی در نماز جمعه، مطالب تهدیدآمیز مربوط به اقدام متقابل ایران در خلیج فارس را بازتاب دادند.^{۲۸}

خبرگزاری یونایتدپرس نیز با اعلام اینکه رئیس مجلس ایران دخالت این کشور را در انفجارهای کانال سوئز تکذیب کرده است، به نقل از وی افزود: «ابرقدرت‌ها این روزها بهانه دیگری برای تبلیغ بر علیه جمهوری اسلامی ایران به دست گرفته‌اند، اما من در اینجا هشدار به آنها می‌دهم که اگر آنها هریک از نفتکش‌های ما را در کانال سوئز به هر بهانه‌ای منتظر گذاشته یا متوقف کنند، ما اقدام مشابهی انجام داده و کشتی‌های آنها را در خلیج [فارس] منتظر نگه می‌داریم.»^{۲۹}

خبرگزاری فرانسه و تلویزیون دولتی ایتالیا و خبرگزاری رسمی الجزایر نیز از دیگر رسانه‌هایی هستند که سخنان دیروز حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی را بازتاب دادند. خبرگزاری فرانسه با اشاره به سخنان تهدیدآمیز رئیس مجلس شورای اسلامی از قول وی اعلام کرد: «تنگه هرمز به ما تعلق دارد و کشتی‌های بیشتر کشورها باید از آنجا بگذرد و باندی که این توطئه را

در کانال سوئز تدارک می‌بیند هر که باشد بعدها شناخته خواهد شد.» تلویزیون دولتی ایتالیا نیز با اشاره به سخنان هاشمی رفسنجانی، گزارش داد: «ایران بار دیگر هرگونه دخالت خود را در مین‌گذاری دریای سرخ تکذیب نموده و تهدید کرد چنانچه کشتی‌های ایرانی در آب‌های دریای سرخ متوقف شوند، این کشور نیز به توقف کشتی‌ها در تنگه هرمز مبادرت خواهد کرد.» خبرگزاری رسمی الجزایر هم در گزارشی درمورد مواضع روز گذشته رئیس مجلس ایران اعلام کرد: «رئیس پارلمان ایران که درعین حال نماینده امام خمینی در شورای عالی دفاع این کشور می‌باشد، اعلام کرد سیاست خارجی ایران در تمامی زمینه‌ها بر قانون قصاص استوار است.» این خبرگزاری افزود: «حجت‌الاسلام رفسنجانی هشدار داد که جمهوری اسلامی ایران آمادگی دارد تا در مقابل هر ضربه‌ای پاسخ مشابه و در حد توانایی خود دهد.»^{۳۰}

۴۷۷

وزیر امور خارجه عراق در مصاحبه‌ای ضمن تأکید بر پذیرش طرح مصر برای خاتمه جنگ، درمورد مسائلی نظیر میانجیگری سوریه، شایعه ترخیص بیست‌هزار نیروی عراقی از جبهه‌های جنوب، روابط عراق و مصر، حضور مستشاران نظامی شوروی و فرانسه در عراق و... مطالبی بیان کرد. طارق میخائیل یوحنا عزیز وزیر امور خارجه عراق، در مصاحبه با روزنامه مصری اخبار الیوم ضمن تأکید بر نظر مثبت عراق درمورد طرح مصر برای پایان‌دادن به جنگ گفت: «ایران اصول صلح را رد کرده و با هرگونه میانجیگری مصر برای برقراری صلح مخالفت می‌ورزد.»^{۳۱} وی در همین حال، در پاسخ به اینکه آیا سوریه می‌تواند نقش مؤثری در خاتمه جنگ داشته باشد یا خیر، اظهار کرد: «سوریه به دلیل طرف‌داری از رژیم ایران نمی‌تواند این نقش را به عهده بگیرد، حداقل در کوتاه‌مدت.» طارق عزیز حتی مدعی شد تلاش دولت‌های عربستان سعودی، کویت و شوروی برای خاتمه‌دادن به جنگ ایران و عراق به دلیل فشارهای دولت سوریه با شکست مواجه شده است.^{۳۲}

وزیر امور خارجه عراق همچنین با تکذیب اخبار مربوط به خارج کردن بیست‌هزار سرباز عراقی از جبهه جنوبی گفت: «برخلاف گزارش‌های مذکور تحرک در جبهه جنگ در حال افزایش است. ... [و] عراق هرگز احتمال یک حمله گسترده ایران علیه این کشور را از نظر دور نداشته است و تدارکات نظامی لازم را مترتب ساخته است.»^{۳۳}

طارق عزیز در بخش دیگری از این مصاحبه ضمن اینکه روابط مصر و عراق را طبیعی توصیف کرد،^{۳۴} به‌طور تلویحی، از قطع رابطه اعراب با دولت مصر به دنبال امضای پیمان کمپ دیوید انتقاد کرده و گفت: «[دولت‌های عرب] می‌بایست این مسئله را در یک چارچوب عربی حل و فصل کنند.»

وی افزود: «در صورتی که کشورهای عربی در حل این مسئله به طور دسته جمعی ناموفق بمانند، بغداد برخی اقدامات دیگر من جمله برقراری یک جاذبه روابط با مصر* را اتخاذ خواهد نمود.»^{۳۵}

وی همچنین روابط عراق با شوروی و فرانسه را در زمینه همکاری های نظامی گسترده ذکر و تأکید کرد: «حضور کارشناسان نظامی شوروی و فرانسه در عراق برای آموزش دادن نیروهای مسلح ما یک امر بسیار طبیعی است.»^{۳۶}

۴۷۸

تفاوت در شیوه و میزان تهیه تسلیحات مورد نیاز ایران و عراق بسیار فاحش است؛ در حالی که عراق به سهولت پیشرفته ترین تجهیزات نظامی را از کشورهای مختلف تهیه می کند ایران برای تهیه تجهیزات غیرنظامی نیز تحت فشار است. دو خبر ذیل نمونه ای از وجود چنین تفاوت هایی بین دو کشور متخاصم است.

رادیو ریاض امروز اعلام کرد: «عراق پارتی جدید از هواپیمای مدرن از نوع میگ ۲۹ را از اتحاد شوروی، که بنا به گفته کارشناسان نظامی از نظر مشخصات بر هواپیمای سوپراتاندارد که قبلاً عراق از فرانسه دریافت داشته است برتری دارد، دریافت داشت.»^{۳۷}

این در حالی است که اخبار تحویل هواپیماهای آموزشی و غیرنظامی پیلاتوس سوئسی به ایران جنجال تازه ای در این کشور ایجاد کرده است. به گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس، «گزارش یک روزنامه مبنی بر اینکه خلبانان ارتش سوئیس در جریان پرواز چندین هواپیمای پیلاتوس به ایران کمک کرده اند، مشاجراتی را در مورد این هواپیماهای سبک آموزشی ساخت بزرگ ترین تولیدکننده تسلیحات سوئیس موجب شده است.» مشاجرات در این باره به حدی بالا گرفته است که سخنگوی وزارت دفاع سوئیس وادار به واکنش شده و ضمن تأکید بر اینکه خلبانان سوئسی هیچ اقدام غیرقانونی انجام نداده اند، گفته است: «هواپیماهای پیلاتوس به عنوان هواپیمای غیرنظامی محسوب می شوند.»^{۳۸}

۴۷۹

دولت فرانسه در ادامه حمایت های خود از عراق با تمدید مهلت بازپرداخت بدهی های این کشور موافقت کرد.

* عراق نیز هم زمان با چند دولت عربی به دنبال امضای پیمان کمپ دیوید بین رژیم صهیونیستی و مصر، روابط رسمی خود را با مصر قطع کرد، اما آغاز جنگ عراق و ایران و کمک ها و پشتیبانی های مصر از عراق موجب شد این روابط به طور غیررسمی از سر گرفته شود. با وجود این، در مقطع زمانی انجام مصاحبه طارق عزیز همچنان روابط رسمی مصر و عراق قطع بوده است.

توتان و الفاکوئیتین دو شرکت بزرگ فرانسوی پس از چند ماه مذاکره، قرارداد سال گذشته خود با عراق مبنی بر خرید روزانه ۴۰ هزار بشکه نفت از این کشور را تمدید کرده‌اند.^{۳۹} این توافق «بخشی از یک طرح کلی دولت فرانسه برای حل مسئله بدهی‌های عظیم معوقه عراق به این کشور بوده و به شرکت الفاکوئیتین و توتان تحمیل شده است».^{۴۰}

همچنین رادیو ریاض گزارش داد: «فرانسه موافقت کرد که در مواعد بازپرداخت‌های وام‌های نظامی عراق به فرانسه که به حدود ۹ میلیارد فرانک فرانسه می‌رسد تجدیدنظر کند.» این رادیو به نقل از نشریه *المجله* اضافه کرد: «ولی توافق با پرداخت قسمتی از این مبلغ از سوی عراق از طریق صدور نفت صورت گرفته است و دولت فرانسه با پرداخت وامی به مبلغ ۵۰۰ میلیون دلار به عراق جهت پرداخت قسمتی از بدهی‌های غیرنظامی‌اش موافقت کرده است».^{۴۱}

۴۸۰

پس از سفر هفته گذشته یکی از نمایندگان کنگره آمریکا به عراق، امروز نیز یک نماینده پارلمان انگلیس مذاکرات با مقام‌های عراقی را آغاز کرد.

امری از نمایندگان پارلمان انگلستان در ادامه دیدارهای منطقه‌ای خود امروز در عراق با طارق عزیز وزیر امور خارجه این کشور دیدار و گفت‌وگو کرد. در این دیدار درمورد مسائل مربوط به جنگ عراق و ایران و تلاش‌های بین‌المللی در زمینه این جنگ و نیز مسائل منطقه‌ای و بین‌المللی مورد علاقه دو طرف بحث و گفت‌وگو شد. یکی از مطبوعات ایرانی در تحلیل این گونه دیدارها و مذاکرات بین فرستادگان غربی و مقام‌های عراقی نوشته است: «مقامات غربی و آمریکایی هم‌اکنون با اعزام نمایندگانی به بغداد، تلاش چشمگیری را برای حل معضلات رژیم صدام آغاز کرده‌اند».^{۴۲}

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۶۳/۵/۲۷

۱. روزنامه *کیهان*، ۱۳۶۳/۵/۲۸، ص ۲۸.
۲. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، *بولتن رادیوهای بیگانه*، ۱۳۶۳/۵/۲۸، ص ۲، رادیو بی‌بی‌سی، ۱۳۶۳/۵/۲۷.
۳. خبرگزاری جمهوری اسلامی، *نشریه گزارش‌های ویژه*، شماره ۱۵۲، ۱۳۶۳/۵/۲۸، ص ۲۶، رادیو بی‌بی‌سی، ۱۳۶۳/۵/۲۷.
۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی، *نشریه گزارش‌های ویژه*، شماره ۱۵۳، ۱۳۶۳/۵/۲۹، ص ۴، کویت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۵/۲۸.
۵. اکبر هاشمی رفسنجانی، *به‌سوی سرنوشت* (کارنامه و خاطرات سال ۱۳۶۳)، به اهتمام محسن هاشمی، تهران: دفتر نشر معارف انقلاب، چاپ پنجم ۱۳۸۶، ص ۱۸۰.
۶. سند شماره ۴۲۲۴۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ارومیه به ستاد منطقه ۱۱، ۱۳۶۳/۵/۲۸.
۷. سند شماره ۴۲۲۳۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات ستاد منطقه ۱۱ به ستاد مرکز سپاه، ۱۳۶۳/۵/۲۸.
۸. سند شماره ۸۲۵۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره اطلاعات شهرداری جمهوری اسلامی ایران به دفتر اطلاعات و تحقیقات نخست‌وزیری، ۱۳۶۳/۵/۲۸.
۹. سند شماره ۲۷۴۷۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه پاوه به فرماندهی سپاه منطقه ۷، ۱۳۶۳/۵/۲۸.
۱۰. سند شماره ۴۲۲۲۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: فرماندهی سپاه ناحیه کردستان به فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا، ۱۳۶۳/۵/۲۸.

۲۸. همان، ص ۱۳، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۵/۲۷.
۲۹. همان، ص ۱۴، آنکارا - خبرگزاری یونایتدپرس، ۱۳۶۳/۵/۲۶.
۳۰. همان، صص ۱۵ و ۱۶، آنکارا - خبرگزاری یونایتدپرس، ۱۳۶۳/۵/۲۶.
۳۱. همان، ص ۸، قاهره - خبرگزاری کویت، ۱۳۶۳/۵/۲۷.
۳۲. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۳/۵/۲۸، ص ۱۷، رادیو صدای لبنان، ۱۳۶۳/۵/۲۷.
۳۳. همان، صص ۳ و ۴، رادیو بی بی سی، ۱۳۶۳/۵/۲۷.
۳۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۵/۲۸، ص ۳.
۳۵. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۲، ۱۳۶۳/۵/۲۸، صص ۸ و ۹، قاهره - خبرگزاری کویت، ۱۳۶۳/۵/۲۷.
۳۶. روزنامه کیهان، ۱۳۶۳/۵/۲۸، ص ۲۵.
۳۷. واحد مرکزی خبر، صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۳/۵/۲۸، ص ۱۶، رادیو ریاض، ۱۳۶۳/۵/۲۷.
۳۸. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۳، ۱۳۶۳/۵/۲۹، ص ۸، بزن - خبرگزاری آسوشیندپرس، ۱۳۶۳/۵/۲۸.
۳۹. روزنامه کیهان، ۱۳۶۳/۵/۲۸، ص ۲۵.
۴۰. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۳/۵/۲۸، ص ۱۶.
۴۱. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۳/۵/۲۸، ص ۱۶، رادیو ریاض، ۱۳۶۳/۵/۲۷.
۴۲. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۳/۵/۲۹، ص ۱۶.

۱۱. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۳/۵/۲۷، ص ۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۵/۲۷، ص ۲.
۱۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۵/۲۷، ص ۲.
۱۳. همان.
۱۴. سند شماره ۱۸۴۱۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: نامه سفارت جمهوری اسلامی ایران در دمشق به وزارت امور خارجه ایران، ۱۳۶۳/۵/۲۹، صص ۱ - ۳.
۱۵. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۳/۵/۲۸، ص ۳.
۱۶. روزنامه کیهان، ۱۳۶۳/۵/۲۸، ص ۱.
۱۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۵/۲۸، ص ۲.
۱۸. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۳/۵/۲۸، ص ۲.
۱۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۵/۲۹، ص ۲.
۲۰. روزنامه کیهان، ۱۳۶۳/۵/۲۸، ص ۲.
۲۱. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۳/۵/۲۹، ص ۱.
۲۲. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۳، ۱۳۶۳/۵/۲۹، ص ۴، کویت - خبرگزاری آلمان، ۱۳۶۳/۵/۲۷.
۲۳. همان، ص ۲، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۵/۲۸.
۲۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۲، ۱۳۶۳/۵/۲۸، صص ۷ و ۸، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۵/۲۷.
۲۵. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۳، ۱۳۶۳/۵/۲۹، ص ۳، تونس - خبرگزاری کویت، ۱۳۶۳/۵/۲۷.
۲۶. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۳/۵/۲۸، ص ۱۵، رادیو بغداد، ۱۳۶۳/۵/۲۷.
۲۷. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۲، ۱۳۶۳/۵/۲۸، ص ۱۳، کویت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۵/۲۷.